

**Materiál na rokovanie
Hospodárskej a sociálnej rady SR
dňa 13. 6. 2022**

k bodu č. 3

**Stanovisko ZMOS k materiálu:
Informácia o stave prípravy Programu Slovensko 2021-2027**

Všeobecne k návrhu:

Podpredsedníčka vlády a ministerka investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie predkladá na rokovanie Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky Informáciu o stave prípravy Programu Slovensko 2021-2027 ako iniciatívny materiál.

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky bolo určené bodom B.1. z uznesenia vlády SR č. 329 z 27. mája 2020 ako riadiaci orgán pre Program Slovensko 2021-2027. Vláda SR uložila v bode C.2. z uznesenia vlády SR úlohu podpredsedníčke vlády a ministerke investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie vypracovať návrhy operačných programov a predložiť ich na schválenie vláde SR a následne Európskej komisii do 3 mesiacov odo dňa predloženia Partnerskej dohody Európskej komisii.

Predkladaný materiál poskytuje informáciu členom tripartity o spôsobe prípravy Programu Slovensko 2021-2027 a spôsobe vyhodnotenia ich kľúčových pripomienok.

Súčasťou predkladaného materiálu je tiež informácia o možnostiach revízie Programu Slovensko 2021-2027, resp. indikatívny časový harmonogram jeho schvaľovania v Rade vlády SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027 a vláde SR.

Stanovisko ZMOS:

ZMOS v medzirezortnom pripomienkovom konaní predložilo **16 pripomienok (13 zásadných a 3 obyčajné)**. V zmysle pripomienok a ich vyhodnotenia zo strany predkladateľa pri Partnerskej dohode sme v Programe Slovensko požadovali:

- doplniť do alokačnej tabuľky, že budú podporené aj dodatočné potreby, najmä menších samospráv do 500 obyvateľov cez dopytovo-orientovaný mechanizmus rezortov – gestorov.
- re-alokovať zdroje na aktivity a akcie, ktoré sú v prenesenom a originálnom výkone územných samospráv na IÚI. Požiadavka na gestorov – ministerstvá zodpovedná za jednotlivé opatrenia politických cieľov.

- otvorenie diskusie o navýšení alokácie pre IÚI UMR a VÚC. Nesúhlasím s navrhovanými alokáciami medzi MŽP a IÚI/UMR. S výnimkou opatrenia Udržateľná mestská mobilita je pomer alokácii pre IÚI a UMR veľmi nízke. Ide o akcie v oblastiach, v ktorých nositeľom a vykonávateľom úloh sú mieste a regionálne samosprávy vychádzajúc z kompetenčného zákona. Navrhované opatrenia ako napr.: opatrenia na zadržiavania vody v krajine, potreba spomaliť odtok vody z krajiny a zabrániť vzniku povodňových vln, mnohé z navrhovaných opatrení v odpadovom a obehovom hospodárstve v obciach nad 2000 EO spadajú do kompetencie miestnej samosprávy, ktorá pozná svoje územie a jeho potreby.
- realizovať projekty v politickom ciele 5 aj priamym zadáním ako národné projekty v nadväznosti na navrhovanú akciu zriadenie centier zdieľaných služieb v tomto politickom ciele, ktorej cieľom je zvyšovanie efektívnosti výkonu prenesených a originálnych kompetencií v miestnej územnej samospráve a budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít na úrovni týchto centier.
- posilnenie podpory administratívnych kapacít na regionálnej a miestnej úrovni resp. subregionálnej (úrovni strategicko-plánovacích regiónov). Žiadali sme špecifikovať a doplniť, či to bude podpora administratívnych kapacít prostredníctvom VÚC - navýšením alokácie z Technickej pomoci pre existujúce kapacity v území.
- prerokovať navrhovanú metodiku, ktorú sme doposiaľ nemali k dispozícii aj napriek prísľubu rezortu regionálneho rozvoja.
- dopracovanie prehľadnej a sumarizačnej informácie aké centrá budú vytvorené, v gescii, ktorých rezortov a ich úloha voči príjemcom a verejnosti v území. Aké bude prepojenie týchto centier s orgánmi štátnej správy na miestnej a regionálnej úrovni, ktoré vykonávajú kompetencie štátu v daných oblastiach v území. Program Slovensko navrhuje v rámci jednotlivých politických cieľov zriadenie rôznych centier v regiónoch. PO2: Regionálne inovačné centrá, Krajské energetické centrá, Centrá udržateľnej energetiky, Environmentálne centrá, PO5: regionálne centrá MIRRI, centrá MRK v regiónoch.
- v politickom ciele 4 požadujeme ponechať pôvodnú formuláciu akcie: „rozširovanie a rozvoj kapacít sociálnych partnerov na zabezpečovanie sociálneho dialógu na národnej a európskej úrovni.“ V textácii k tejto akcii navrhujeme vetu „Umožňuje sociálnym partnerom a zástupcom občianskej spoločnosti, aby aktívne prispievali k formovaniu sociálnej politiky a politiky zamestnanosti.“ zmeniť na „Umožňuje sociálnym partnerom sociálneho dialógu, zástupcom štátu, zamestnávateľov a zamestnancov, aby aktívne prispievali k formovaniu sociálnej politiky a politiky zamestnanosti. V textácii k tejto akcii navrhujeme vetu „Aktivita bude realizovaná prostredníctvom výzvy na DOP.“ zmeniť na „Aktivita bude realizovaná prostredníctvom priameho zadania ako národný projekt.“ Medzi prijímateľov v tejto akcii požadujeme uviesť príslušný orgán štátnej správy, reprezentatívna asociácia zamestnávateľov, reprezentatívna asociácia zamestnancov (odborová organizácia). Upozorňujeme na to, že nie je možné si zamieňať sociálny dialóg v rámci jeho ponímania v európskom sociálnom modeli s participatívnym dialógom. Sociálny dialóg je o dialógu medzi štátom (príslušným orgánom verejnej správy), zamestnávateľoch a zamestnancoch na najvyššej úrovni,

môže prebiehať v rôznych sektoroch, odvetviach a na rôznych úrovniach, ale je to dialóg medzi tromi stranami, v niektorých prípadoch medzi dvoma (zamestnanci a zamestnávateľia). Program Slovensko dáva dostatočný priestor na dialóg medzi verejnou správou a občianskou spoločnosťou na tzv. participatívny dialóg. V tomto prípade ide o alokáciu, ktorú vieme načo chceme smerovať a presne komu, preto je na mieste, aby akcia bola realizovaná priamym zadaním prostredníctvom národného projektu. Predchádzajúce skúsenosti s národnými projektami v oblasti sociálneho dialógu sú jasným dôkazom toho, že sociálni partneri potrebujú spolu komunikovať a budovať svoje kapacity, potrebujú fakty a dáta, ktoré si môžu spracovať vďaka národnému projektu, a tým viesť dialóg so štátom založený na skúsenostiach, faktoch a číslach. Národný projekt je cestou na zvyšovanie kvality sociálneho dialógu v zmysle budovania európskeho sociálneho modelu, partnerom prináša reálne argumentačné fakty podložené štúdiami a analýzami, z ktorých môže najviac profitovať štát.

K pripomienkam ZMOS sa uskutočnili dve rozporové konania (11. mája 2022 a 1. júna 2022) so záverom: 8 pripomienok bolo akceptovaných, 4 pripomienky boli akceptované čiastočne a ostatné pripomienky neboli vyhodnotené alebo ostali otvorené v nadväznosti na prebiehajúce diskusie s ďalšími partnermi a rezortmi.

Finálne zapracovanie pripomienok po rozporových konaniach zatiaľ ZMOS neboli doručené a nie je zrejmé v akej forme textácie boli zapracované. Ich zapracovanie je zrejmé len z predloženého materiálu Programu Slovensko po MPK na zasadnutí HSR (13.6. 2022). Absentuje materiál, ktorý by mal byť súčasťou predložených materiálov na rokovanie HSR - vyhodnotenie pripomienok v MPK.

Zároveň ZMOS nie je zrejmé, či ide o **informáciu o stave prípravy Programu Slovensko 2021-2027** alebo o **návrh Programu Slovensko 2021-2027**, keďže záverom uznesenia HSR je jeho odporúčanie na postúpenie na rokovanie Rady vlády SR pre politiku súdržnosti 2021-2027.

Tento postup a formulovanie uznesenia na HSR považujem za neštandardný, pretože ide o Informáciu o stave prípravy Programu Slovensko 2021-2027, ale uznesenie je formulované pre materiál návrh Programu Slovensko 2021-2027.

V nadväznosti na závery z rozporového konania, ktoré sú v súčasnosti len ústnou dohodou a v nadväznosti na minulotýždňové stretnutie ZMOS s ministerkou regionálneho rozvoja a podpredsedníčkou vlády SR (10. júna 2022) k Programu Slovensko 2021-2027 ZMOS požaduje dopracovať závery z rozporového konania:

- ZMOS trvá na reálnej možnosti prerokovania navrhovanej metodiky výpočtu alokácii pre územia Udržateľného mestského rozvoja, ktorú doposiaľ nemalo k dispozícii** aj napriek prísľubu rezortu regionálneho rozvoja na úrovni návrhu Partnerskej dohody 2021-2027, ako aj teraz na úrovni Programu Slovensko 2021-2027. Menšie mestá v okolí jadrových miest doplácajú na znížené alokácie, ktoré sa vypočítali na základe technokratických prepočtov. Požadujeme, aby sa výpočet alokácii opieral o Koncepciu územného rozvoja Slovenska, ktorá jasne vymedzuje kategórie osídlenia.

2. **V politickom ciele 4:** Rozširovanie a rozvoj kapacít na zabezpečovanie sociálneho dialógu na národnej a európskej úrovni **požadujeme ponechať pôvodnú formuláciu akcie:** „rozširovanie a rozvoj kapacít sociálnych partnerov na zabezpečovanie sociálneho dialógu na národnej a európskej úrovni.“ nie je možné si zamieňať sociálny dialóg v rámci jeho ponímania v európskom sociálnom modeli s participatívnym dialógom. Sociálny dialóg je o dialógu medzi štátom (príslušným orgánom verejnej správy), zamestnávateľoch a zamestnancami na najvyššej úrovni, môže prebiehať v rôznych sektoroch, odvetviach a na rôznych úrovniach, ale je to dialóg medzi tromi stranami, v niektorých prípadoch medzi dvoma (zamestnanci a zamestnávateľia). PSK dáva dostatočný priestor na dialóg medzi verejnou správou a občianskou spoločnosťou v tomto návrhu PSK na tzv. participatívny dialóg. Taktiež v zmysle Článku 151 – 156 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ): Sociálny dialóg je základným prvkom európskeho sociálneho modelu. Umožňuje sociálnym partnerom (zástupcom zamestnávateľov a zamestnancov), aby aktívne prispievali k formovaniu európskej sociálnej politiky a politiky zamestnanosti, a to aj prostredníctvom dohôd.
3. **Požadujeme od gestorov jednotlivých politických a špecifických cieľov, aby re-alovali zdroje aktivity a akcie, ktoré sú v prenesenom a originálnom výkone územných samospráv.** Potreby v území vychádzajú zo spracovaných IÚS jednotlivých VÚC sú niekoľko 100-násobne vyššie ako vymedzená alokácia.
4. **Obzvlášť zdôrazňujeme nesúhlas s navrhovanými alokáciami medzi rezortom životného prostredia a integrovanými územnými stratégiami, kde požaduje presun z gescie rezortu na aktivity, ktoré sú v kompetencii samosprávy,** napríklad podpora prístupu k vode a udržateľného vodného hospodárstva v obciach nad 2000 EO. Súčasná nastavenie opatrení a ich financovania môže byť na úkor kvality integrovaných projektov.

Záver: ZMOS navrhuje predložený materiál postúpiť na ďalšie konania, ale až po náležitom vyhodnotení pripomienok a záverov z rozporového konania predložených v tomto materiáli.

Mgr. Branislav Tréger, PhD.
predseda ZMOS